

Zaadmengsels, aaltjes of bacteriepreparaat: wat wordt de EPR-bestrijdingsstrategie in het komende kriebelseizoen?

Kenniscentrum Eikenprocessierups adviseert

Het voorjaar nadert en de eikenprocessierups (EPR) laat zich binnenkort weer zien. Nederlandse gemeentes breken zich het hoofd over de bestrijding van de kriebelrups. De vraag dringt zich dan ook ieder voorjaar weer op: hoe beheersen we de plaag? Vooraf bestrijden met behulp van aaltjes of bacteriepreparaat, wegzuigen als het nest al in de oksel van de eik zit of niks doen? Het is kiezen tussen kwaden. Het Kenniscentrum Eikenprocessierups bespreekt met ons waar we dit jaar op kunnen rekenen op het gebied van bestrijding.

Auteur: Meike Wessels

Om voorbereid te zijn op het nieuwe EPR-seizoen maakt het Kenniscentrum Eikenprocessierups ieder jaar een prognose. In 2020 stabiliseerde de plaagdruk en ook in 2021 zouden we kunnen rekenen op ongeveer dezelfde hoeveelheid. Een belangrijke kanttekening bij dit vooruitzicht is dat de monitoring van de rups in 2020 ernstig gehinderd werd door een fout in de productie van de feromonen (lokstoffen). De chemische stof waar de feromonen van worden gemaakt, bleek instabiel. Een aantal monitoringsbedrijven hadden gelukkig nog oude feromoonvallen in opslag, maar niet genoeg om ze alle 2500 te vervangen. Daarom spreekt het Kenniscentrum van een ruwe schatting.

Ecologische bestrijding

Als het aan Henry Kuppen ligt, een van de gezichten achter het Kenniscentrum

Eikenprocessierups en directeur van Terra Nostra, wordt 2021 het jaar van de doorontwikkeling van natuurlijke EPR-vijanden en hun leefomgeving. 'Van alle suggesties die op de plank liggen, over welk middel dan ook, zie ik nog de meeste kansen in het stimuleren van de ecologie: hoe we meer natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups kunnen aantrekken en balans kunnen aanbrengen in de leefomgeving', aldus Kuppen.

Stimuleer natuurlijke vijand

De leefomgeving zo aantrekkelijk mogelijk maken voor natuurlijke vijanden vraagt om maatwerk, meent Kuppen. 'Ontwikkel per gebied het juiste beheer door pilots uit te voeren. Met alleen een mezenkastje ophangen heb je lang niet het hele spectrum gedekt. Zo is er een Leidraad beheersing eikenprocessierups, waarin alleen al zeventien insectensoorten, zes-

Kenniscentrum Eikenprocessierups en Kennisplatform Processierups

Het Kennisplatform Processierups is een door de overheid gefinancierd platform dat valt onder de verantwoordelijkheid van het RIVM. Het platform laat zich onder andere adviseren door het Kenniscentrum Eikenprocessierups. Het Kennisplatform formaliseert, het Kenniscentrum adviseert.

tien vogelsoorten, drie vleermuissoorten en een aantal spinnensoorten vermeld worden die allemaal EPR als vijand hebben. Signaleer welke van deze dieren zich in jouw specifieke gebied bevinden en hoe je die kunt stimuleren, bijvoorbeeld door te kijken naar plantgemeenschappen die in het gebied van nature aanwezig zijn. Maar ook een ander maai-beheer, bepaalde zaadmengsels of bloembollen kunnen een belangrijke rol spelen, afhankelijk van het type vijand.' Kuppen spreekt van 'de ontwikkeling van ecologische bestrijding', omdat hij zich ervan bewust is dat het hier om een traag mechanisme gaat. 'Dat heeft ermee te maken dat je niet direct harde resultaten krijgt, zoals bij een bacteriepreparaat wel het geval is.'

Meer testen in de praktijk

De werkgroep Bestrijding is een tak binnen het Kennisplatform Processierups (niet te verwarren met het Kenniscentrum Eikenprocessierups, zie kader) die methoden en middelen voor eikenprocessierupsbestrijding verzamelt, beoordeelt en opstelt en beoordeelt. Jules

'Van alle suggesties zie ik nog de meeste kansen in het stimuleren van de ecologie'

Sondeijker van de gemeente Sittard-Geleen is lid van deze werkgroep en doet dat samen met een team van specialisten, waaronder Henry Kuppen. Sondeijker legt uit dat de werkgroep zich het komende jaar meer wil richten op testen in de praktijk. 'Aan nieuwe middelen die op de markt komen, zit vaak een commercieel verhaal gekoppeld. Door met de leverancier ter plekke de resultaten te beoordelen, komen we beter tot objectieve informatie dan tot nu toe het geval was. 2020 was een raar jaar met weinig ontwikkeling; iedereen was vanzelfsprekend met andere zaken bezig. Ik hoop dat we in 2021 de draad weer kunnen oppakken door meer onderzoek te doen en te kijken naar de mogelijkheden.'

EPR-onderzoek in Europees project LIFE

Sondeijker ziet net als Kuppen kansen in de ontwikkeling van natuurlijk beheer. 'Het primaire doel zou moeten zijn om deze methode verder uit te diepen en onderzoeken. Zo is in 2020 het Europese project LIFE van start gegaan. Dit is een vijf jaar durend Vlaams-Nederlands project waarbij onderzoek

wordt gedaan naar de natuurlijke vijand van de eikenprocessierups. De drie vraagstukken waarover de onderzoekers zich buigen, zijn: hoe bembereiding de natuurlijke vijand van de eikenprocessierups stimuleert, welke soorten überhaupt behoren tot de natuurlijke vijanden en welke invloed mezen hebben op de populatie van de eikenprocessierups', legt Sondeijker uit. 'Zodat we vervolgens met wetenschappelijke onderbouwing verder kunnen in de ontwikkeling van deze methode.'

Bestrijdingsmiddelen onvermijdelijk

Sondeijker merkt hierbij echter wel op dat ecologische bestrijding niet voor elk gebied werkbaar is en dat bestrijdingsmiddelen daarom niet weg te denken zijn in de strijd tegen de kriebelrups. 'Binnenstedelijk gebruik van natuurlijke vijanden is lastig, waardoor je toch moet terugvallen op bepaalde middelen om de volksgezondheid te borgen', vertelt Sondeijker. Kuppen sluit zich daarbij aan. Hij is zich ervan bewust dat het in een hoogstedelijke omgeving een stuk lastiger is om een leefomgeving te creëren voor natuurlijke vijanden van EPR en

Henry Kuppen

Jules Sondeijker

Hier een eikenlaan met onderbeplanting, hieronder een zonder. Foto: Henry Kuppen

‘Ontwikkel per gebied het juiste beheer door pilots uit te voeren; met alleen een mezenkastje kom je er niet’

dat bestrijdingsmiddelen daarom onvermijdelijk zijn.

Volgens Kuppen kan bij de inzet van bestrijdingsmiddelen de selectie van locaties nog wel sterk verbeterd worden door risico-profielen te benoemen. ‘Deze zijn opgenomen in de leidraad. Ook moet de registratie van aangetaste bomen leidend zijn bij de overweging om tot spuiten over te gaan’, zegt Kuppen.

EPR bestrijden in 2021

Omdat de bestrijding van de eikenprocessierups met behulp van ecologie nog in de kinderschoenen staat, wordt in de gemeente van Sondeijker ingezet op bacteriepreparaat. ‘Ik zeg daarbij bewust niet “Xentari”, omdat dat in de publieke opinie een negatieve klank heeft. Beweerd wordt dat het alles kapot zou spuiten en dieren dood zou maken, maar dat is niet helemaal het geval. Daarom noemen we het liever een biologisch bestrijdingsmiddel.’ Goede communicatie speelt daarbij een sleutelrol, volgens hem, ook met boombeheerders. ‘Door de lancering van het Kennisplatform Processierups zijn er informatiebladen voorhanden, waardoor de informatievoorziening is verbeterd. Die wordt steeds beter in Nederland; hopelijk gaan beheerders er vaker gebruik van maken.’

Onder de term ‘biologische bestrijding’ valt ook het gebruik van aaltjes, maar daarbij ziet Sondeijker beren op de weg. ‘Vooral in stedelijk gebied is het gebruik van aaltjes lastig. Je moet een eik twee keer bespuiten, ‘s avonds of ‘s nachts. Daardoor is die methode minder praktisch. Op dit moment spuiten we preventief met Xentari. Ik vind het een geweldig middel’, zo sluit Sondeijker af.

